

Isparta Modern Mimarlık Dönemi (1950 - 1980) Eğitim Yapıları

Ayşe Betül GÖKARSLAN¹, M. Elif ÇELEBİ KARAKÖK²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü,
E-mail: aysebetulsezer@gmail.com ORCID iD: 0000-0002-6983-2660

²Doç. Dr., Akdeniz Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, E-mail: melifcelebi@hotmail.com ORCID iD: 0000-0002-6580-4072

ÖZ

Isparta'nın 1950 sonrası çağdaş yapılarını belgelemeye yönelik hazırlanan bu kitabın bu bölümünde, modern dönem eğitim yapıları ele alınmıştır. 1950 sonrası Isparta'sının eğitim durumu, bu döneme ait okulların dağılımı, konumları, mimari üslupları incelenmiştir. Çalışmada günümüze ulaşan ve günümüze ulaşamayan yapılar birlikte ele alınmış, yıkım kararı alınan yapıların da belgelenmesi konusunda vurgu yapılmıştır.

Bu bölüme ek olarak okullar ve aynı döneme ait bir kütüphane envanterlerle belgelenmiştir. Yapıların güncel ve eski fotoğrafları, mimari planları, uydu görüntüsünden konumları envanterlere eklenmiştir. Ayrıca yapılara ait ada, parsel, adres gibi bilgiler de verilmiştir.

Çalışma kapsamında il yıllıklarından, okulların fotoğraf ve proje arşivlerinden faydalanılmış, yerinde gözlem ve fotoğraflar ile belgeleme yapılmıştır. Bu yapılar, dönemin modernleşme akımı çerçevesinde irdelenmiştir. Modern mimari üslup ile inşa edilen bu yapılar plan, cephe ve strüktür başlıklarında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Isparta, Okullar, Eğitim, Çağdaş Yapılar, Modernizm, 1950 - 1980

Isparta Education Buildings of Modern Architecture Period (1950 - 1980)

ABSTRACT

In this section of this book, which was prepared to document the contemporary structures of Isparta after 1950, modern education structures are discussed. The educational status of Isparta after 1950, the distribution of schools belonging to this period, their locations and architectural styles were examined. In the study, the structures that have survived and those that have not survived are discussed together, and the decision of demolition is emphasized on the documentation of the structures.

In addition to this section, schools and a library belonging to the same period are documented with inventories. Current and old photographs, architectural plans, and positions of the buildings from satellite images have been added to the inventories. In addition, information such as the name, parcel, and address of the buildings are also given.

Within the scope of the study, provincial annuals, photographs and project archives of schools were used, and documentation was made with on-site observations and photographs. These structures were examined within the framework of the modernization trend of the period. These buildings, which were built with a modern architectural style, were evaluated under the headings of plan, facade and structure.

Keywords: Isparta, Schools, Education, Contemporary Buildings, Modernism, 1950 – 1980.

Şekil 17. Gülkent Lisesi ile benzer tip projede yapılmış okullara ait yan cephe örnekleri
(ilk Şekil Gülkent Lisesi)

SONUÇ

1950 sonrası Isparta okullarının büyük bir kısmı Modern Mimarlık Akımı Dönemi'ne ait olup rasyonel bir üslupla inşa edilmiştir. Sadece 1951 yılında inşa edilen İmam Hatip Lisesi II. Ulusal Mimarinin etkisinde kalmıştır. 1950 sonrasında eğitim yapılarının mimarisini sadece dönemin rasyonel akımı değil aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nın tip proje kararları ve politikaları etkilemiştir. Hilmi Dilmen Ortaokulu, Fevzipaşa İlkokulu, Gülkent Lisesi gibi bazı okullar, büyükşehirlerin yanı sıra birçok Anadolu kentinde inşa edilmiştir. Her ne kadar modern mimaride yapılmış, dönemin üslubunu yansıtan yapılar olsa da, buldukları kentlere ait özgün verilerden yararlanılmamış projelerdir.

1950 sonrası Isparta okullarının hiç biri tescilli olmayıp, 4 tanesi yıkılmış, geriye kalanlar hakkında da yıkım kararlarının çıkarılması hedeflenmektedir. Bu nedenle tescillenerek koruma altına alınmaları ve restore edilmeleri oldukça güçtür. Oysa Şehit Ali İhsan Kalmaz Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Hilmi Dilmen Ortaokulu, Endüstri Meslek Lisesi, yapıları bir dönemi temsil ettiği ve büyük ölçüde özgünlüğünü koruduğu için tescillenerek koruma altına alınmalıdır.

Günümüzde modern mimarlık dönemi okulları hızla yıkılmakta ve kullanıcı hatası, imar çalışmaları ve yanlış tadilatlar sonucunda özgünlüklerini yitirmektedir. Ancak bu yapıların güçlendirilerek gelecek nesillere aktarılması, tescillenerek korunması bu dönemin kentsel belleğini korumak adına önemli bir adımdır. Bu yapılardan nitelikli mimariye sahip olanlar ve özgünlüğünü korumuş olanların hızlı bir şekilde tescillenerek koruma altına alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Anonim (1968). 1967 Isparta İl Yıllığı, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Ankara.

Anonim (1973). 1973 Isparta İl Yıllığı, Yeni Matbaa, Isparta.

Anonim (1983). 1983 Isparta İl Yıllığı, Isparta Valiliği, Isparta.

Gencal, O. A. (2011). Ulusal Mimari Proje Yarışmalarının İzinden Türkiye'de Mimarlık.

[Yüksek Lisans Tezi, Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı].

Google Earth / Map Views Uydu ve Sokak Fotoğrafları, 2004-2023.

Göcek, D. (2021). Modernizm Ve Yerellik Arakesitinde Sedat Gürel Mimarlığı. [Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı].

ÖÇAL, H. (2008) Isparta Kent Kimliğinde Modernizmin Yansımaları Ve Modernizm Etkisindeki Konut Mimarisi, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Özorhon, İ. F. (2008). Mimarlıkta Özgünlük Arayışları: 1950-60 Arası Türkiye Modernliği. [Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı].

SALGIN, B. (2007) Brüt Beton, Brütalizm ve Türkiye Örnekler, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Suluova, B. (2019), 1950-1980 Yılları Arasında İzmir Mimarlığında Mimar Fahri Nişli. [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı].

Tanyeli, U. (2007). Mimarlığın Aktörleri Türkiye 1900-2000. Garanti Bankası Sanat Galerisi Yayınları. 50-180.

Yabacı, A. E., Altan, T. E. ve Güçhan, N. Ş. (2019). Mülkiye'nin Bilinmeyen Modern Ekleri: Kütüphane ve Amfi Yapıları. Megaron Dergisi, 14(1), 74-86.